

2/597

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

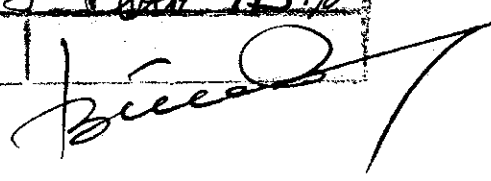
İstanbul Rum Ortodoks Patrikhanesi hakkındaki kanun teklifim ve gerekçesi ek'tedir. Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Saygılarımla. 10.10.2005

Emin ŞİRİN
İstanbul MİLLETVEKİLİ

T. B. M. M. BAŞKANLIĞI	
Tali Kom.	- Adalet - Anayasa - Disiplin
Esas Kom.	- İşleri
Tarih	21.10.2005 2/597
K. Md.	15/15
BAŞKAN	

GEREKÇE

İstanbul'da bulunan Fener Rum Ortodoks Patrikhanesi hakkında, Cumhuriyet hukuku içinde herhangi bir düzenleme yapılmamış olduğu için ortaya ciddi sorunlar çıktığı, bu sorunların bazen diplomatik problemlere yol açtığı bilinmektedir.

Lozan Antlaşması'nın içinde, anlaşma maddelerinde Fener Patrikhanesi ile ilgili herhangi bir madde bulunmamaktadır. Patrikhane konusu ile Patrik'in "Ekümenik" olup olmadığı meselesi görüşme tutanaklarında bulunmaktadır.

Bu cihetle, Patrikhane Cumhuriyet döneminde herhangi bir kanuni düzenleme yapılmamış olduğu görüşü ile hem İstanbul yerine Costantinapolis ismini kullanmakta, hem de 'Ekümenik' sıfatını devamlı olarak kullanmakta hiçbir mahsur görmemektedir.

Devletimizin çeşitli organları Patrikhane'nin çalışmalarını ve sınırlarını şu şekilde tanımlamıştır:

"Türkiye'de kalan, Rum Ortodoksların dini hizmetlerini görmek, bu hizmetleri görürken siyasi ve idari bir sıfatı kullanmamak."

Buna mukabil Patrik'in kendine kendisine çizdiği görev tarifi ise 300 milyon Ortodoks'un başı, bütün Otosefal kiliselerin Primuspares'i şeklindedir. Türkiye'deki 3-4 bin Ortodoks'u önemsemekle beraber, esas önemli tabanını Yunanistan'daki Ortodokslar olarak görmekte ve Türkiye'nin lehine bile olsa, bu tabanı rencide edecek bir harekette bulunmak istememektedir. Yurtiçi ve yurtdışında devamlı seyahatler yapmakta, bu seyahatleri bir dini lider olarak yaptığını özellikle belirtmekte, ancak siyasi liderlerden görüşmekten de çekinmemekte, bilakis iyi niyet çerçevesinde arzulamaktadır.

Ekümenik kelimesinin kullanılmasının tarihsel ve dini bir olgu olması ve idari ve siyasi bir anlamı olmadığı görüşü ile, bir mahsuru olmadığını savunmaktadır. Ayrıca Kudüs Patriği ile ilgili kararın onanmasına karar veren heyetin başkanı olmasını kilise-Ortodoks hukukuna bağlamakta ve laik bir ülkede böyle bir uygulamanın yapılmasının hiçbir mahsuru olmadığını savunmaktadır.

Ancak bu tanımlamanın hangi kanuna dayandığı ve kanuni dayanağının ne olduğu irdelendiğinde, ortada hukuki, kanuni bir boşluk olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır. Bu boşluk karşısında da Patrikhane Osmanlı döneminin nizamnamelerinin geçerli olduğu iddiasını ortaya koymaktadır.

Bu arada, yine bu kanuni boşluktan istifade ederek Patrikhanenin Meclisi olan Sen Sinod'a geçtiğimiz kısa sürede yabancı üyeler atanmış, bu konuda da Hükümetimizin bir karşı bir girişimi olmamıştır. Bu durum, çok yakın bir vadede, yabancı bir Patrik'in seçilme keyfiyetini de ortaya çıkaracaktır.

Keza, 'Ekümenik' sıfatının Türkiye içinde kullanılamayacağı ve geçersiz olduğu da kanunen tanzim edilmedikçe ve yurtdışında ne şekilde kullanılacağı belirlenmedikçe, Fener Rum Patriğinin bu sıfatı kullanması, yabancı devlet adamları ve reisleri ile bu sıfatla görüşmesi devam edecek, yurt içinde de bazı yanlış anlamalara sebebiyet verecektir.

Bu gerekçelerle, görüşülmekte olan Vakıflar Kanunu'na, 82. madde olarak ilâhiyetteki kanun teklifinin eklenmesini arz ederim.

İSTANBUL RUM ORTODOKS PATRİKHANESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

Madde 1- Tüzelkişilik

İstanbul Rum Ortodoks Patrikhanesi, Türkiye’de Rum Ortodoks Vakıfları üzerinde üst denetim yetkisine sahip ve kamu yararına çalışan bir tüzel kişiliğe haizdir. Vakfın adı İstanbul Rum Ortodoks Patrikhanesidir.

Madde 2- Tüzelkişiliğin organları

- a- Patrik: Patrik tüzelkişiliğin temsilcisi ve başkanıdır.
- b- Patrik vekili: Patrik; Sen Sinod Meclisi Üyesi olan bir metropoliti patrik vekili olarak atar ve dini kamu hizmetlerinden sorumlu Bakanlığa bildirir. Patriklik makamının boşalması, Patrik’in görev başında bulunamayacak derecede hastalığı veya yurtdışında seyahatte bulunması halinde Patrik vekili kendisine vekalet eder.

Patrik vekilinin de görevde olmaması durumunda, Sen Sinod Meclisi’nin en yaşlı üyesi geçici olarak Patrik Vekili sayılır.

Yeni Patrik seçimi ve atanması ile, yeni Patrik tarafından da atanmadıkça, Patrik vekilinin vekillik sıfatı sona erer. Yeni Patrik vekili seçilerek ilgili Bakanlığa bildirilir.

- c- Sen Sinod Üyeleri: Sen Sinod Üyelerinin yarısından bir fazlasının Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olması esastır.

Madde 3- Organların seçimi ve belirlenmesi:

- a- Patrik: Patrik Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı olacaktır.
- b- Patrik, Ortodoks Kilisesi Kuralları gereğince ‘metropolit’ sıfatına haiz ruhani görevlilerin oyları ile belirlenir.

Patriklik makamının boşalmasından ibaren en geç kırkbeş gün sonra yurtdışında olan ve seçim sırasında İstanbul’da hazır bulunmayacak olan metropolitlerin kapalı ve mühürlü zarf içinde Türk Elçilik veya Konsolosluklarına tevdi ettikleri ve dini kamu hizmetlerinden sorumlu Bakanlığa iletilen oylar ile veya Ortodoks Kilisesinin kendi teşkilatı tarafından Patrikhaneye iletilen oylar ve seçim günü İstanbul’da yine kapalı ve mühürlü zarf içinde hazır bulunan metropolitler tarafından verilen oylar, patrik vekili tarafından toplanır ve zarflar Sen Sinod Meclisi huzurunda açılarak tasnif edilir. Tasnif sonucu, bir tutanak ile tespit edilerek Din İşlerinden sorumlu Devlet Bakanlığına iletilir.

Seçim gününü Patrikhane belirler.

- c- Sen Sinod Meclisi Üyeleri:

Patrik; Sen Sinod Meclisi üyelerini Patriklik makamı tarafından atanmış metropolitler içinden seçme ve değiştirme yetkisine sahiptir.

Sen Sinod Meclisi’nin kuruluşu, toplanması ve müzakereleri konusunda Patrikhane tarafından işbu kanunun 9. maddesi gereğince özel bir iç tüzük çıkarılır ve Din İşlerinden sorumlu Bakanlığa gönderilir.

Bu iç tüzük Resmi Gazetede yayınlayarak yürürlüğe girer. Değişiklikler aynı kurala tabiidir.

4- Patriklik makamının boşalması

Patriklik makamı şu hallerde boşalır:

- Vefat
- Ülke aleyhine faaliyet,
- Yüz kızartıcı suçlar,
- Sen Sinod Meclisi'nin; Patriklik görevinin yerine getirilmesini engelleyici bir durumun varlığını oy birliği ile tespit ederek Bakanlığa bildirmeleri halinde 3. madde gereğince seçim yapılır ve yeni Patrik atanıncaya kadar Patrik vekili makama vekalet eder.

5- Sen Sinod Meclisi Üyeliğinin sona ermesi

Sen Sinod Meclisi Üyelerinin sona ermesi Patriklik makamının çıkardığı ve Resmi Gazete'de yayınlanan tüzükle belirlenir.

6- Patriklik Merkezi

Patriklik Merkezi, İstanbul Rum Ortodoks Patrikhanesi'nin, İstanbul Fener'deki tarihi binasındadır ve İstanbul Rum Ortodoks Patrikhanesi adını taşır.
Bu merkez, Patrik'in ikamet ettiği ve Sen Sinod Meclisi'nin toplandığı yerdir.

7- Patrikhanenin ülke içindeki faaliyetleri

Patrikhane, ülke içinde kendisine dinen bağlı Rum Ortodoks cemaatlerinin dini görevlilerini göreve liyakatleri ve liyakat şartlarını kaybettikleri konusunda karar vermeye yetkilidir. Ayrıca yine kendisine bağlı Rum Ortodoks cemaatlerinin vakıflarının üst denetim makamıdır.

Patrikhane'nin cemaat vakıfları alanındaki ehliyet, yetki ve görevleri Cemaat Vakıfları Kanununca belirlenir.

8- Patrikhane'nin ülke dışındaki ilişkileri:

Yurt dışındaki metropolitlikler ve kuruluşların ülke içinde ayrı tüzelkişilikleri olmayıp faaliyetleri bulundukları ülke hukukuna ve uluslar arası hukuk kurallarına tabiidir.

Tamamen ruhani görevler alanında kalmak üzere Patrikhane'nin yurt dışındaki Ortodoks metropolitlikleri ile temas kurma ehliyeti olduğu gibi, diğer kiliseler ile de bu çerçevede temasa geçebilir.

9- İçtüzük ve Yönetmelikler

İşbu kanuna ve Cemaat Vakıfları Kanunu ile emredici genel kanun kurallarına aykırı olmamak üzere, Patrikhane'nin kendi iç yönetimi ve ruhani görev alanına ilişkin iç tüzük ve yönetmelikler çıkarma yetkisi vardır.

Bu sıfat, Türkiye'deki sefaretler ile yapılan yazışmalarda kullanılmaz ve idari, siyasi ve diplomatik mana taşımaz.

12- Bu Kanun yayımlandığı tarihten üç ay sonra yürürlüğe girer.

8-7

Gündüz DİNÇER
Kanunlar ve Kararlar Müdürü